

Vergaderjaar 2024–2025

22 343

Handhaving milieuwetgeving

28 663

Milieubeleid

Nr. 421

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 mei 2025

Met deze brief ontvangt de Kamer informatie over de maatregelen die worden genomen om het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) milieu te versterken. Het gaat om een breed pakket aan maatregelen, waarvan wijziging van wet- en regelgeving onderdeel uitmaakt.

De commissie Van Aartsen concludeerde in 2021 in het rapport «Om de leefomgeving» dat het VTH-stelsel milieu niet goed functioneert en wordt gekenmerkt door fragmentatie en vrijblijvendheid. Sindsdien zijn door alle stelselpartijen al stappen gezet om het VTH-stelsel milieu te versterken, onder andere binnen het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Maar, we zijn er nog niet. Zoals aangegeven in de Kamerbrieven van 19 maart 2024¹ en 5 december 2024² is het nodig om, vanuit de verantwoordelijkheid en bevoegdheden van de Staatssecretaris van IenW, te werken aan de versterking van het stelsel. Deze versterking vindt plaats door middel van een breed pakket aan maatregelen, waaronder een wijziging van de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling.

De Kamer heeft tijdens het commissiedebat VTH van 10 december jl. (Kamerstuk 22 343, nr. 407) aandacht gevraagd voor onder andere de vastlegging van de robuustheidscriteria, de wettelijke borging van de Staat van VTH, het versterken van de regie vanuit het Rijk en het basistenpakket. Deze onderwerpen komen terug in het pakket aan maatregelen dat hierna wordt toegelicht.

¹ Kamerstuk 22 343, nr. 394.

² Kamerstuk 22 343, nr. 405.

Versterking van het VTH-stelsel milieu vraagt om aanpassing van regelgeving. Voor een aantal aanpassingen kan op korte termijn een wetsvoorstel worden aangeboden voor internetconsultatie. Dit wetsvoorstel ziet onder meer op het creëren van een grondslag voor de robuustheidscriteria en de Staat van VTH, en instrumentarium voor de Staatssecretaris om in te grijpen in het stelsel. Voor een aantal andere aanpassingen is meer voorbereidingstijd nodig. Het gaat onder meer om de digitalisering van het VTH-stelsel, een mogelijke wettelijke verankering van het Bestuurlijk Omgevingsberaad en een mogelijke uitbreiding van het toepassingsbereik van de kwaliteitscriteria. Om de aanpassingen die praktisch rijp zijn voor internetconsultatie niet op te houden, is ervoor gekozen om op korte termijn een wetsvoorstel in procedure te brengen met de aanpassingen waarvoor de voorbereiding al ver genoeg is gevorderd en op een later moment een tweede wetsvoorstel in procedure te brengen met daarin de onderwerpen die meer voorbereidingstijd nodig hebben.

Het wetsvoorstel dat binnenkort in internetconsultatie gaat, regelt de volgende punten, die nader uitgewerkt en toegelicht zullen worden in het wetsvoorstel en de bijbehorende memorie van toelichting.

- Er wordt voorgesteld een grondslag te creëren om de robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten vast te stellen bij AMvB. Tevens wordt voorgesteld de kringen van gemeenten op te heffen; het werkgebied van een omgevingsdienst moet overeenkomen met één of meerdere veiligheidsregio's, waarbij een uitzonderingsmogelijkheid wordt opgenomen voor omgevingsdiensten die op 1 april 2026 voldoen aan de robuustheidscriteria.
- Er wordt voorgesteld de Staat van VTH wettelijk te verankeren. De visitaties door omgevingsdiensten en de VTH-onderzoeken die de ILT uitvoert, vormen belangrijke input voor de Staat van VTH.
- In het wetsvoorstel wordt voorgesteld een mogelijkheid voor de Staatssecretaris van IenW te introduceren om, met inachtneming van de bestuurlijke verhoudingen, als ultimatum remedium in te grijpen als uit de kwaliteitsindicatoren in de Staat van VTH blijkt dat de kwaliteit van de uitvoering hiertoe aanleiding geeft. Bijvoorbeeld als bepaalde gemeenten of provincies belemmeren dat een omgevingsdienst kan voldoen aan de robuustheidscriteria.
- Tot slot wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal technische wijzigingen door te voeren en een aantal omissies te herstellen die zijn ontstaan bij de overgang van de Wabo naar de Omgevingswet.

De verwachting is dat het eerste wetsvoorstel rond de zomer voor openbare internetconsultatie wordt aangeboden.

Wijziging van het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling

Parallel aan het wetsvoorstel wordt gewerkt aan een voorstel tot wijziging van het Omgevingsbesluit en van de Omgevingsregeling. Voorgesteld zal worden de robuustheidscriteria en de indicatoren voor de Staat van VTH op te nemen in het Omgevingsbesluit. Tevens worden aanpassingen voorzien in de artikelen van het Omgevingsbesluit om ervoor te zorgen dat interbestuurlijk toezicht effectiever kan worden ingezet.

Ook bestaat het voornemen om het basistakenpakket te verbreden. De uitzonderingen benoemd onder bedrijfstak overstijgende activiteiten zullen worden opgeheven. Dit maakt het basistakenpakket beter uitlegbaar en duidelijker. Hiermee wordt eveneens uitvoering gegeven aan de

toezegging aan het lid Wingelaar³, gedaan in het Commissiedebat VTH van 10 december jl. Ook wordt onderzocht of de toepassing van de Wet BIBOB⁴ deel kan uitmaken van het basistakenpakket.

Overige maatregelen

De voorgenomen wijzigingen van de Omgevingswet, het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling zijn onderdeel van een breder pakket aan maatregelen ter versterking van het VTH-stelsel milieu. Niet alle benodigde verbeteringen vereisen wijziging van wet- en regelgeving. De benodigde maatregelen die zijn opgenomen in het traject om wet- en regelgeving te wijzigen en de maatregelen die daarbuiten worden opgepakt, vormen één samenhangend geheel. In aanvulling op wet- en regelgeving wordt ingezet op de volgende maatregelen:

- Naar aanleiding van een advies van de ILT⁵ en zoals aangegeven in de Kamerbrief van 24 oktober 2024⁶ gaan het Ministerie van IenW, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en vier provincies samen werken aan het verduidelijken van de invulling van de provinciale coördinatietaak⁷.
- Het afleggen van horizontale verantwoording heeft reeds een wettelijke basis. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het informeren van de gemeenteraad en provinciale staten door het college van burgemeesters en wethouders respectievelijk gedeputeerde staten, wanneer adviezen of ontwerpbesluiten van omgevingsdiensten niet worden overgenomen door het bevoegd gezag. Omdat er onvoldoende bekendheid is over de reeds bestaande mogelijkheden, wordt gewerkt aan een plan om deze onder de aandacht te brengen.
- Zoals reeds aangegeven in de brief van 15 april 2025⁸ wordt verkend hoe de adviestaak van omgevingsdiensten kan worden geborgd.
- Vanuit de stelselverantwoordelijkheid wil de Staatssecretaris, met de stelselpartijen, komen tot een gezamenlijke prioriteitsstelling. In verband daarmee wordt een verkenning uitgevoerd naar het opstellen van een landelijke uitvoeringsagenda VTH waarin landelijke prioriteiten opgenomen kunnen worden. Te denken valt aan VTH-prioriteiten die worden gesteld vanuit de Europese Unie en aandachtspunten die naar voren komen uit de Staat van VTH.

Met dit pakket aan maatregelen wordt enerzijds zorggedragen voor de borging van behaalde resultaten uit het IBP VTH die hun nut en waarde hebben bewezen; voor een toekomstbestendig VTH-stelsel is zorgvuldige wettelijke borging van belang. Anderzijds betreft het nieuwe instrumenten en wijzigingen in het stelsel die niet direct uit het IBP VTH voortkomen. Deze maatregelen zijn nodig om de kwaliteit van de uitvoering te verbeteren en de regierol van de Staatssecretaris te verstevigen. Dit totaalpakket aan voorgenomen maatregelen heeft tot doel het VTH-stelsel milieu te versterken en daarmee te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving.

³ TZ202501-074.

⁴ Op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB) kunnen overheidsinstanties een screening laten uitvoeren naar personen of bedrijven waarmee de overheid zaken wil doen.

⁵ Coördinatietaak van provincies, signalerend onderzoek werking VTH-stelsel milieu | Rapport | Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

⁶ Kamerstuk 22 343, nr. 401.

⁷ Artikel 18.26 Omgevingswet.

⁸ Kamerstuk 22 343, nr. 419.

Bij de uitwerking van het wetsvoorstel worden andere partijen op gepaste momenten betrokken. Uw Kamer wordt geïnformeerd als het wetsvoorstel voor openbare internetconsultatie wordt aangeboden.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
C.A. Jansen